

קובץ
תוך הנחל

דיבורים נוראים ונפלאים שנאמרו
בשבת קודש פרשת וארא תשע"א

מפ"ק כ"ק הרה"צ מוהרא"ש שליט"א

יוצא לאור חודש טבת תשע"ב

תוך הנחל

ליל שבת קודש פרשת וארא ה'תשע"א

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' פ"ו המדבר מאמונה ומעבודות קשות, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על דברי רביז"ל בתורה זו), דע, שעל ידי שהעולם הם מקטני אמנה, על-כן הם צריכים לתענית, דהיינו עבודות קשות, כי בודאי ידוע, שאפשר לעבוד השם יתברך בכל דבר, כי אין הקדוש ברוך הוא בא במרוניא עם בריותיו' (עבודה-זרה ג'), אך מה שצריכין לפעמים לעבודות קשות, הוא מחמת שרוחם קצרה, בחינת "מקוצר רוח", שהוא ענין קטני אמנה, וזהו (שמות ו): "מקוצר-רוח ומעבודה קשה", שמחמת שהם בבחינת "קוצר-רוח", מחמת שהם קטני אמנה, על-ידי-זה צריכין לעבודות קשות ולתעניות וכו', עיין שם כל זאת בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מגלה בתורה זו שני סוגי מניעות שיש לבני אדם בעבודת השם יתברך, אחד הוא ענין "קוצר רוח", ושני הוא ענין "עבודה קשה", "קוצר רוח" הוא ענין של

חסרון סבלנות, שאין לאדם סבלנות ואריכת אפים הנצרכות לכל הנכנס בעבודת השם יתברך, כי לא בפעם אחת אדם זוכה להיות צדיק ואיש כשר באמת, רק צריך זמנים רבים של התמדה בתורה ובתפילה ובקיום המצוות, עד שזוכה להיות דבוק בהשם יתברך באמת, אבל לרוב בני אדם אין סבלנות ואריכת אפים לזה, אלא רוצים תיכף ומיד להגיע לכל המדריגות שיש בעולם, והיות שזה בלתי אפשר, לכן אין עושים כלום, אבל כשיש לאדם אמונה ברורה, אזי יש לו סבלנות גדולה בעבודת השם יתברך, וכמבואר בדברי רבינו^ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קנ"ה) שאריכת אפים תלוי באמונה, וכפי שיש לאדם אמונה, ויודע שכל פרט ופרט מושגח בהשגחתו יתברך הפרטי פרטית, כן יש לו סבלנות לסבול את הכל, ויש לו כח הגודל וכח הצומח בעבודת השם יתברך, וכמו גרעין, כשזורעים אותו באדמה טובה ומשקים אותו כראוי, אזי גודל וצומח יפה, כן אדם שיש לו אמונה, גודל וצומח בעבודת השם יתברך כראוי.

ובפרט עבודת התפילה, צריכה סבלנות גדולה מאד, וכמו שכתוב (ישעיה מ"ח) ותהלתי אחטום לך, אחטום הוא מלשון חוטם, המורה על סבלנות ואריכת אפים המקושר לחוטם (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ב'), כי לא בכל פעם אדם רואה תיכף ומיד מה שפועל בתפילתו, ולפעמים צריך להרבות בתפילה זמנים טובא עד שרואה ישועה, ולכן צריכין סבלנות מיוחדת בתפילה, שכל זה הוא ענין "ארך רוח" היפוך "קוצר רוח", וכשיש לאדם אמונה, ומאמין שהשם יתברך שומע

כל תפילה, ואין שום תפילה הולכת לאיבוד, אזי יש לו סבלנות עצומה, ולבסוף רואה ישועות גדולות בכל ענין.

ו"עבודה קשה" היא מעות שנית שנמצאת אצל הרבה בני אדם, שהושבים שבכדי לעבדו יתברך, צריכין עבודות קשות וכבידות מאד, כמו תעניות וסיגופים, ואין עבודות פשוטות חשובות כלל, והאמת הוא תכלית ההיפוך, שדייקא עבודות פשוטות חשובות ויקרות מאד בעיני השם יתברך, כי אין הקדוש ברוך הוא בא במרוניא עם בריותיו (ע"ז א), והקדוש ברוך הוא רוצה שנעבוד אותו עם כל מעשינו, כמו עם אכילה ושתיה ושינה ומשא ומתן עם הבריות, וכמו שנקבע על זה סימן שלם בשולחן ערוך (אורח חיים ס"ד רל"א) "שכל כוונותיו יהיו לשם שמים", ובכל מה שיהנה בעולם הזה יכוון לעבודת הבורא יתברך שמו, כדכתיב (משלי ג) בכל דרכיך דעהו וכו', עיין שם, כי האוכל והשותה כדי שיהיה חזק ובריא לעבודת השם יתברך, הרי הוא עובד ה' באכילתו ובשתייתו, והישן כדי שיהיה חזק ובריא לעבודת השם יתברך, הרי הוא עובד ה' בשנתו, וכן בשאר כל עסקיו הגשמיים, ומי שחושב שאי אפשר לעבוד השם יתברך רק עם תעניות וסיגופים, הרי זה מקמנות אמונה שיש בו, כי מי שיש לו אמונה זכה וברורה, יודע שאפשר לעבוד השם יתברך בכל דבר, ודייקא על ידי אכילתם של ישראל בכשרות ובאמונה, נעשה יחוד קודשא ברוך הוא ושכינתיה אפין באפין (ליקוטי מוהר"ן חלק אד ס"ב), והבאים בסוד ה' יודעים, שיכולים לייחד יחודים קדושים על כל כף וכף שאוכלים, ועל דרך המובא בכתבי האריז"ל (בכוונת ערב יום

כיפורים), אכילה אותיות אב"ל י"ה, שתיה אותיות שת"ה י"ה, עיין שם, וכן על שינה, אמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה מ' ס' ו') על הפסוק (בראשית א') והנה טוב מאד, זו השינה, ושואל המדרש, כי שינה טוב מאד, הרי אמרו שינה טוב לרשעים ורעה לצדיקים, אלא מתוך שאדם ישן קימעה, עומד ועוסק בתורה הרבה, עיין שם, הרי שיכולין לעבדו יתברך גם עם השינה, נמצא שרצונו יתברך שגעבוד אותו עם הגשמיות דייקא, ואלמלא חפץ בתעניות ובסיגופים היה בורא אדם כמו מלאך שאינו צריך לכל אלה, ואם צריך לכל אלה סימן שיכול לעבדו יתברך עמהם, ודייקא על ידי הזדככות אמונה, אדם יודע לעבוד את השם יתברך בכל דבר.

וזה מה שכתוב בפרשת השבוע (שמות ו') ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, כי משה רבינו מלובש בכל אחד ואחד מישראל, בכל איבר ואיבר, ומזכיר כל איבר ואיבר, שיעשה המצוה השייכת לאותו איבר (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' ס' כ"ז), כי רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח איברים, ועל כן נקרא משה מחקק (דברים ל"ג), שהוא גימטריא רמ"ח, שמזכיר רמ"ח מצוות, ומעורר כל אבר לקיים את המצוה התלויה בו, ואם אחד אינו שומע קולו של משה רבינו בתוך האיברים שלו, והוא בכלל "ולא שמעו אל משה", סימן שיש בו "מקוצר רוח" היינו שאין בו סבלנות, לסבול הירידות והקטנות על הרוצה להיכנס בעבודת השם יתברך, ועל כן אינו מקיים המצוות כראוי, או "מעבודה קשה", שחושב שצריך לעשות עבודת קשות וסיגופים לעבוד את השם יתברך, אבל מי שיש בו דעת דמשה,

ושומע קולו של משה המעורר כל אבר ואבר לעבוד את השם יתברך כפי בחינתו, הפה עם אכילתו, והגרזן עם שתייתו, ואיברי השינה עם שינתו וכו', אזי יש לו "ארך רוח" לסבול כל מה שעובר עליו, וכן עושה מצוה אפילו מכל "עבודה קלה", ועובד את השם יתברך תמיד, והשם יתברך יזכינו להגיע אל שלימות האמונה, ונזכה לעבדו יתברך בכל פרט ופרט של החיים, עדי נזכה לעלות ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת וארא ה'תשע"א

בסעודה שלישית, סעודת רעוא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ו' המדבר ממדת התשובה, על ידי שישמע בזיונו וידום וישתוק, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, אנחנו נמצאים עכשיו בימי שובבי"ם הקדושים, שהם ימים מסוגלים מאד לתשובה, וכמו שכתוב (ירמיה ג') שובו בנים שובבים ארפא משוכותיכם, ולכן כדאי להסתכל בספרי רביז"ל, וללמוד מהם איך זוכים לתשובה, ואומר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ו'), כי צריך כל אדם למעט בכבוד עצמו ולהרבות

בכבוד המקום, כי מי שרודף אחר הכבוד, אינו זוכה לכבוד אלקים, אלא לכבוד של מלכים, אבל מי שבורח מן הכבוד, שממעט בכבוד עצמו ומרבה בכבוד המקום, אזי הוא זוכה לכבוד אלהים, ואז אין בני אדם חוקרים על כבודו אם הוא ראוי אם לאו, ועליו נאמר (משלי כ"ה): "כבוד אלהים הסתר דבר", כי אסור לחקור על הכבוד הזה, ואי אפשר לזכות לכבוד הזה אלא על ידי תשובה, ועיקר התשובה "כשישמע בזיונו ידום וישתוק" וכו', עיין שם כל זאת בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה עיקר תכלית שלימות האדם, שיהיה דבוק כל כך בכבוד השם יתברך, עד שלא יהיה כבוד עצמו נחשב לכלום, כי מי ירצה לקחת כבוד בהיכל המלך? הלא לשוטה יחשב (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קצ"ד), ולכן הצדיקים הדבקים בכבוד השם יתברך, בורחים מן הכבוד, ואין לוקחים כבוד לעצמם כלל, ואפילו כשמכבדים אותם בעל כרחם בכל מיני כבוד, הם מעלים כל הכבוד להשם יתברך, ואין הכבוד עושה עליהם שום רושם כלל, כי הם נמצאים בהיכל המלך, ומי יתן כבוד בהיכל המלך, אם לא למלך בעצמו? (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' נ"ה).

והנה סימן מובהק אם אדם אוהז בכבוד אלקי זה, ומעלה כל הכבוד אל השם יתברך, אם יכול "לשמע בזיונו וידום וישתוק", כי מי שדבוק תמיד בכבוד אלקי, ואינו דורש כבוד עצמו כלל, לא יעשה עליו שום רושם אם בני אדם יבזו אותו, רק ישמע בזיונו וידום

וישתוק, ויידע שהבזיונות באים לכפרת עוונותיו, והמבזים אותו הם שלוחי המקום כדי לטהר אותו מעונותיו, וכפרט אם אדם חטא בפגם הברית, רחמנא ליצלן, אזי מוכרח לסבול בזיונות ושפיכות דמים מבני אדם המצערים אותו, וכמו שאומר רביז"ל (ספר המדות אות ניאוף סי' כ"ו): על ידי הוצאת זרע לבטלה בורא קליפות, המתלבשים בבני אדם מתנגדים וחולקים עליו ועושין לו יסורין, עיין שם, ואם אדם מקבל הבזיונות בשתיקה, ואינו משיב למחרפי נפשו כלום, אזי נתכפר לו הכל, ואינו צריך לשום תעניות וסיגופים, כי צער הבזיונות עולה על הכל, והיא יותר קשה מעונש גיהנום (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סוף סי' כ"ב), ולכן בדבר זה יבחין אדם עצמו, אם אוהו בכבוד אלקי או לא, אם יכול לקבל בזיונות וידום וישתוק להם, כי מי שדורש כבוד עצמו בוודאי לא ישתוק למבזי ומחרפי נפשו, רק ישיב להם כמו שעשו לו, ואזי יאבד שכר הבזיונות, מה שאין כן הדבוק בכבוד אלקי, ידום וישתוק ויקבל הכל באהבה, ואזי יתכפר לו הכל, ויזכה לתיקון נפלא לנפשו.

והנה מבואר בהמשך דברי רביז"ל בתורה זאת, שכל זה מרומז בתיבת "אדם", כי אדם הוא צירוף א - דם, דם הוא עיקר החיות שבגופו, וכמו שכתוב (דברים י"ב) כי הדם הוא הנפש, כי עיקר חיות גופו של אדם הוא על ידי הדמים המסתובבים בקרבו, אבל צריכין להמשיך בתוך הדם האות א', שהוא "אלופו של עולם", היינו רוחניות אלוקותו יתברך, ואזי נקרא אד"ם בשלימות, שהוא מלשון (ישעיה י"ד) אדמה לעליון, כי יש לו גוף גשמי, והדם מסתובב בקרבו,

אבל הוא דבוק באלופו של עולם, ולכן הוא מתדמה ליוצרו, שלזה היתה תכלית הבריאה, וכמו שכתוב (בראשית א) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, והנה דבר זה מתקיים ביותר כשאדם שומע בזיונו ודומם ושותק, כי בזה מתגבר על הדמים הרעים שלו, הבאים מצד היצר הרע, והוא מחמת דבקותו באלופו של עולם, "דומם" ושותק לכל הבזיונות ושפיכות "דמים" שעוברים עליו, ואז מהפך דם לדום, ועולה ומתדבק באלופו של עולם, ונעשה "אדם" היושב על הכסא, שהוא מדריגה עליונה למעלה מן הכל.

ומגלה עוד רביז"ל, שכל זה מרומז באות א' בעצמה, כי צורת אות א היא י' למעלה וי' למטה, ואות ו' באמצע, י' למעלה היא רוחניות אלקותו יתברך המחיה את האדם, י' למטה היא חיות גשמיות גופו של אדם, ואות ו' המחבר אותם ביחד, הם השפיכות דמים ובזיונות העוברים עליו, כי ו' המתפשט באמצע אות א' מרמז על הרקיע שיש בה כלליות הגוונין, המרמזים על הבושות והבזיונות שעוברים עליו, כי על ידי הבושה פניו נשתנים לכמה גוונין, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא נ"ח:): אזיל סומקא ואתי חוורא, ולכן דייקא על ידי אות ו' שיש באמצע אות א', התדבקה והתקשרה אות י' שלמטה באות י' שלמעלה, ונשלם שם הוי"ה ברוך הוא, כי י' ו' עולים בגימטריא כ"ו, כמנין שם הוי"ה ברוך הוא.

נמצא שעל ידי שיש לאדם שפיכות דמים ובזיונות, והוא דומם ושותק לכולם, הוא נכלל באלופו של עולם, ונעשה אדם השלם

לשבת על הכסא, ועולה במעלה עליונה מאד, ולכן אשרי מי שזוכה לשים מחסום לפיו, ולידום ולישתוק למבזי ומחרפי נפשו, כי אז יעלה ויכלל בו יתברך לגמרי, ויהיה דבוק בו יתברך בזה ובבא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב (שמות ה') **ושמתי פדת בין עמי ובין עמיד למחר יהיה האות הזה, ואיתא בבעל המזרים, פדת ג' במסורה, כאן חסר ו', וב' מלאים, (תהלים ק"א) פדות שלח לעמו, וגם (שם ק"ל) והרבה עמו פדות, עיין שם, ויש להבין מהו הקשר בין שלש פסוקים אלו, וכן מהו למחר יהיה "האות" הזה, על איזו "אות" מכוון הפסוק? והנה על פי דברי רביז"ל הנ"ל, יש לומר בטוב מעם ודעת, כי הנה במצרים סבלו נשמות ישראל שפיכות דמים וביזיונות עצומים מן המוצרים שעבדו בהם בפרך, וזה אשר עמד להם להיות נפרה מהם ולצאת מתחת ידם, אבל כשבאו המכות על מצרים, הם הקשו ערפם, ולא שלחו את העם, עד שהוציא אותם הקדוש ברוך הוא בעל כרחם מתחת ידם, וזהו החילוק וההפרש בין יהודי לגוי, נשמות ישראל יכולות לידום ולשתוק למבזי נפשם, כי יודעים שאלקותו יתברך גנוז בתוכם, מה שאין כן גוי, אינו שותק ודומם כלל, רק מקלל אלהיו ומהפך הקערה על פיה, וזהו ושמתי פדת בין עמי ובין עמך, ופירש"י, שיבדיל בין עמי ובין עמך, כי כשעברו המכות על מצרים, והקשו ערפם, ראו כולם ההבדל בין ישראל לגוי, כי ישראל ידעו שיש אות ו' המחבר בין י' תחתונה ל' עליונה,**

שהם הבזיונות ושפיכות דמים העוברים עליהם, ועל ידי זה יש להם כח לסבול הכל, מה שאין בן גוי אין לו שייכות לזה, וזהו למחר יהיה "האות" הזה, היינו האות ו' המרמז על שפיכות דמים ובזיונות, כי על ידו רואים ההבדל וההפרש בין עמי ובין עמיק.

אבל מחמת שעדיין לא היתה גאולה שלמה שאין אחריה גלות, לכן תיבת פדת כתיב חסר ו', כי עדיין לא נגמרו כל השפיכות דמים ובזיונות לגמרי, ורק למחר, שהוא לאחר זמן, היינו בעת הגאולה השלמה, יהיה האות הזה, שיתגלה האות ו', ויתגלה לעין כל עוצם הכח של נשמות ישראל שסבלו כל כך שפיכות דמים ובזיונות במשך שנות גלותם, וקיבלו הכל באהבה, שזהו מה שאמרו חכמינו הקדושים (במדרש), שחמש פעמים כתיב יעקוב בתורה מלא ו', וחמש פעמים כתיב אליה חסר ו', ללמדך שיעקוב אבינו לקח אות ו' מאליהו הנביא למשכון שיבוא לבשר הגאולה לבניו, כי האות ו' מורה על מעלת נשמות ישראל, שמקבלם עול מלכותו יתברך באהבה, על אף כל הבזיונות ושפיכות שמים שיש להם, ובזכות זה יזכו סוף כל סוף לגאולה שלימה.

וזהו (תהלים ק"א) פדות שלח לעמו, מלא ו', כי הפדות שהתחילה במצרים עדיין לא היתה שלימה, אבל על ידי שראינו יציאת מצרים, אנחנו בטוחים שנזכה לפדות שלימה בקרוב, וכמו שכתוב (מיכה ז') כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, שעל בן כל המצוות הן זכר ליציאת מצרים, כי על ידי שראינו יציאת מצרים אנחנו בטוחים

לצאת מכל הצרות והגלויות הנקראים על שם מצרים, ואם יחשוב אדם, הריני גרוע ושפל מאד, ואיך אוחיל לפדותו של הקדוש ברוך הוא במצב שפל כזה, על זה כתיב (תהלים ק"ל) כי עם ה' החסד והרבה עמו פדות, גם כן מלא ו', כי השם יתברך מלא חסד ורחמים, והרבה פדות ורווח לפניו להציל בניו החביבים מכל הגלויות ולפדותם בשלימות, והשם יתברך יזכינו לראות בקרוב בביאת משיח צדקנו ובפדיון נפשנו, וכימי צאתנו מארץ מצרים יראנו נפלאות, במהרה בימינו אמן ואמן.

